

2- Müşebbiheye red! -Allah mekandan münezzehtir-

Yazar Ali Kara

Cuma, 08 Ağustos 2008 11:29 - Son Güncelleme Cuma, 08 Ağustos 2008 14:41

Allah'ın Mekândan Münezzehlîği

Sonra, Arş'ın, O'nun mekân olması manasında, O'nun Arş üzerinde olmasının olmayacağına, Kur'ân'daki şu hususlar da delâlet etmektedir:

1) Cenâb-ı Hakk'ın, **"Muhakkak ki Allah, ganî, (müstağni) olandır"** (Hac, 64) sidir. Bu, Allah'ın mutlak anlamda, "müstağni" olmasını gerektirir. Halbuki, bir mekânda olan herşey bekası ve hayatiyetini devam ettirme hususunda bir mekâna -muhtaçtır. Çünkü aklın bedaheti, mekân olmazsa, o mekânda yer alan şeyin bakî kalamayacağına hükmetmektedir: O halde bu demektir ki, bir mekânda yer işgal eden r, o mekân bulunmadığında bulunmaz. Başkası bulunmadığında bulunmayan her ise, devam etme hususunda o şeye muhtaç demektir. O halde Cenâb-ı Hakk'ın, kıldığını (istikrar) söylemek, devam etme hususunda, O'nun muhtaç olmasını Tir. Halbuki, Allah'ın her şeyden müstağni oluşu, başka nasslarla beraber, az âneki nass ile de sabittir.

2) Cenâbn Hak, **"O'nun zâtı hariç, her şey yok olucudur"** (Kasas, 88) buyurmuştur. Arş da yok olacaktır. Her mekân da böyledir. Binâenaleyh, O bak? olduğu Mde, O'nun dışında hiçbir şey bakî değildir. Bu zamanda O, herhangi bir mekânda olmamış olur. Binâenaleyh O'nun, bir mekânda olmayışı, O'nun hakkında caiz olan bir husustur. O'nun hakkında caiz olan bu sıfat ise O'nun için vacib olabilir. Binâenaleyh O'nun, bir mekânda olmaması gerekir.

3) Cenâb-ı Hak, **"O, sizinle beraberdir"** (Hadid, 4) buyurmuştur. Bu ayetle şu şekilde istidlal edebiliriz: lafzı, mekân hakkında kullanıldığında, o şeyin, bizzat o mekânın üzerinde olduğu anlaşılır. Bu tıpkı, bizim meselâ, "Falanca, dam, satıh üzerindedir..." şeklindeki sözümüz gibidir. Ama, £• lafzı, iki mümkün varlık hakkında kullanıldığında, bundan, onlann bizzat birbirleriyle beraber oldukları anlaşılır. Bu da meselâ

2- Müşebbiheye red! -Allah mekandan münezzehtir-

Yazar Ali Kara

Cuma, 08 Ağustos 2008 11:29 - Son Güncelleme Cuma, 08 Ağustos 2008 14:41

bizim, "Zeyd, Amr'la beraberdir" dememiz gibidir. Bu kelime

kullanıldığında, eğer Allah'ın bir mekânda olduğu kabul edilecek olsa, biz de onunla beraber aynı mekânda olmuş oluruz. O halde, Allah Teâlâ'nın, "Muhakkak ki Allah, bizimle beraberdir" (Tevt*. 40) ve "O, sizinle beraberdir" <Hadw, 4) beyanlarının, bir birliktelik ve mukârenet anlamında olması gerekir. Halbuki durum hiç de böyle değildir. Buna göre şayet, kelimesi, o O'

na meylettiği için; Allah, ilmi ve yardımı ile, kuluyla birlikte olduğu için kullanılmıştır. Nitekim, "Falanca hükümdar falanca hükümdarla beraberdir" denilir. Yani, "Yardım ve desteği ile onun yanındadır" denilir..." denilirse biz deriz ki: Alâ edatı, onun hükmü başkası üzerinde olduğu için kullanılır. Nitekim bir kimse "Falanca falanca üzerinde, yani, falancanın hükmü falancanın üzerinde olmasaydı, o falanca, helake düşer de, helakle yüzyüze getirdi" der. Yine, bakmak ve gözetmek anlamında, "Falanca falanca-nın emlâk ve arazisi üzerinde olmasaydı, o araziden hiçbir şey elde edemez ve onun hasılatından, bir şey elde edemezdi" denilir. O halde niçin biz, tabiri hakkında, tıpkı, "O, ilmiyle bizimle beraberdir" dediğimiz gibi, "O, hükmüyle Arş'a istiva etti, onu istilâ etti" diyemeyelim?

4) Cenâb-ı Hak, "Gözler O'nu idrâk edemez, O ise, gözleri idrâk eder" (En'a m, 103) buyurmuştur. Binâenaleyh, Allah bir mekânda olmuş olsaydı, o zaman o mekân O'nu, muhakkak ki kuşatırdı. Bu durumda da O, ya görülürdü, ya da görülmezdi. İkincisi, ittifakla imkânsızdır. Çünkü, "O, mekândadır, ama görülmez" şeklindeki bir hüküm, ittifakla bâtıldır. Eğer görülürse, o zaman O, kendisini kuşatan o mekânda görülür ve gözler de O'nu idrak eder. Ama bir mekânda olmazsa, ister görülsün ister görülmesin, gözlerin O'nu idrak etmesi gerekmez. Görülmezse, bu durum açıktır. Ama görülürse, göz, O'nu kuşatamaz ve O'nu idrak edemez. Biz, "Göz O'nu kuşatamaz" dedik; çünkü, gözün kendisini kuşattığı her şeyin, içinde bulunduğu bir mekânı vardır. Halbuki biz, mekânın olmayışını varsayabiliyoruz. Binâenaleyh insan, Kur'ân'ı iyice düşündüğünde, onun, Allah'ın bir mekânda olmadığını belirten tabirlerle dolu olduğunu görür. Üstelik bu sözü söyleyenin kendisine tutunmuş olduğu delil de, Cenâb-ı Hakk'ın, bir mekânda olması anlamında, Arş üzerinde olmadığına delâlet etmektedir. Bu böyledir, zira sümme kelimesi, "terahî-sonrahk" ifade eder. Binâenaleyh, şayet o, mekânda olmak anlamında, Arş üzerinde olmuş olsaydı, "O zaman O onun üzerine, daha Önce onun üzerinde olmamışken istiva etmiş, bulunmuş olurdu. Binâenaleyh bu demektir ki, O, bundan önce, ya bir mekândaydı, ya da değildi. Eğer bir mekânda idiye, o zaman şu iki imkânsız şey zuhur eder:

a) Mekânın ezeli olması... Ama bu sözü söyleyen, felsefecilere karşı olduğunu iddia ediyor,

2- Müşebbiheye red! -Allah mekandan münezzehtir-

Yazar Ali Kara

Cuma, 08 Ağustos 2008 11:29 - Son Güncelleme Cuma, 08 Ağustos 2008 14:41

---

fakat göklerden bir semânın, (yani Arş'ın) kadîm olduğunu söyleyerek, böylece kendisi felsefeci oluyor...

b) Allah'ın hareket ve intikâl edebilmesi... Halbuki bu da ya Allah'ın hadis olması neticesine götürür, veyahut da, maddelerin hadis oluşuna dair delilleri iptal eder. Eğer, bir mekân olmaz ve O, bir mekânda bulunmazsa, o zaman akıl, O'nun mekansız varlığını muhal kabul eder. Şayet bu caiz olmuş olsaydı, o zaman, cismin ezelî olması halinde, o cismin ezelde ya sakin olduğu, veyahut da hareketli olduğu söylenemezdi. Çünkü, hareketsizlik ve hareket, bir mekânda bulunmanın fer'i, yani onlardan sonra gelen bir husustur. Böyle olunca da, ya Allah'ın hadis olduğunun söylenilmesi veya âlemin hadis olduğunun söylenilmemesi gerekir. Çünkü bu kimse, O'nun, mekândan önce olmayacağını kabul ederse, o zaman onun, Allah'ın hadis olduğunu söylemesi gerekir. Yok, eğer kabul etmezse, o zaman ezelde cismin bir mekânda bulunmayıp, daha sonra bir mekânda var olması, bulunması söz konusu edilebilir ki, bu durumda onun, filemin hadis oluşu hususundaki delili tam olmaz, böylece de onun, âlemin hadis olduğunu söylememesi gerekir. Sonra bu kimse, "Sen, Allah'ı, yok olan bir şeye benzetiyorsun. Çünkü yok olan, bir mekânda değildir" diyor, halbuki, O'nu bir •mekâna muhtaç kıldığı için kendisinin O'nu madûm (yok olan) bir varlık haline getirdiğini bilmiyor. Çünkü, muhtaç olduğu şeyin bulunmamasına nazaran, her muhtaç da yoktur.